

**Notitie : Quickscan flora en fauna “Ontwik-
keling Philips Innovation Center
Eindhoven”, Veenpluis 4-6 te Best**

Datum : 2 augustus 2017
Contactpersoon
opdrachtgever : de heer H. Schipper
Projectnummer : 211x08838
Opgesteld door : Reinoud Vermoolen
Controle door : Marcel Koen

Philips Innovation Center Eindhoven North (verder te noemen Philips) heeft behoefte aan nieuwe bouw- en gebruiksmogelijkheden en is daarom op zoek naar ruimte om te kunnen voorzien in die behoefte. Er komen een tweetal zoekgebieden in aanmerking, de geldende bestemmingen op deze locaties is echter niet in overeenstemming met de gewenste ontwikkeling. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbe-
scherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een
uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebieds-
bescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische
Hoofdstructuur (EHS).

Gebiedsbescherming vanuit de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming, heeft voor wat betreft gebiedsbescherming, betrekking op de Europees
beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en
Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen.
Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijkwerijs significante effecten op-
treden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activi-
teiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied
zijn vergunningsplichtig.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie
zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk,
genaamd ‘Natuurnetwerk Nederland’ (voorheen: Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). Het Natuurnet-
werk is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. De planolo-
gische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk loopt via het traject van de pro-
vinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen. De provinciale groenstructuur bestaande uit het
Natuurnetwerk Brabant en de Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de hernieuwde Veror-
dening Ruimte 2014. Het netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuwe aan te leggen na-
tuur en verbindingzones tussen de gebieden. Voor deze gebieden geldt een planologisch bescher-

mingsregime. Activiteiten in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken of waarden of als deze kunnen worden tegengegaan met mitigerende maatregelen.

Soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming heeft, voor wat betreft soortenbescherming, betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en een aantal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.10 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Vanaf 1 januari 2017 moet, onder de Wet natuurbescherming, bij ruimtelijke ontwikkelingen naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met juridisch zwaarder beschermde soorten vanuit nationaal en Europees oogpunt. Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn).

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten') zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Vooralsnog is het uitgangspunt dat deze indeling gehandhaafd blijft, totdat de provincies deze hebben aangepast en vastgesteld.

Stappenplan soortenbescherming

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er vrijstelling verleend kan worden (al dan niet door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode), of dat er een alternatieve oplossing mogelijk is waardoor er geen negatief effect kan plaatsvinden. Indien dit niet mogelijk is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden op basis van een geldig wettelijk belang, waarbij de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten niet in het geding komt. De ontheffing kan dan onder voorwaarden worden verleend.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van Economische Zaken van december 2016.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 13 juli 2017 door twee ecologen van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan de tweetal zoekgebieden (het plangebied) en de directe omgeving hiervan. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van "expert judgement" is nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten ervoor kunnen komen binnen het plangebied. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens uit natuuronderzoek op het campusterrein uitgevoerd in 2013 (Vliegenthart, A. (2013); Nulmeting biodiversiteit - Philips Healthcare Best. Rapport VS2013.018, De Vlinderstichting, Wageningen). Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDFF) opgevraagd middels de quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDFF), de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

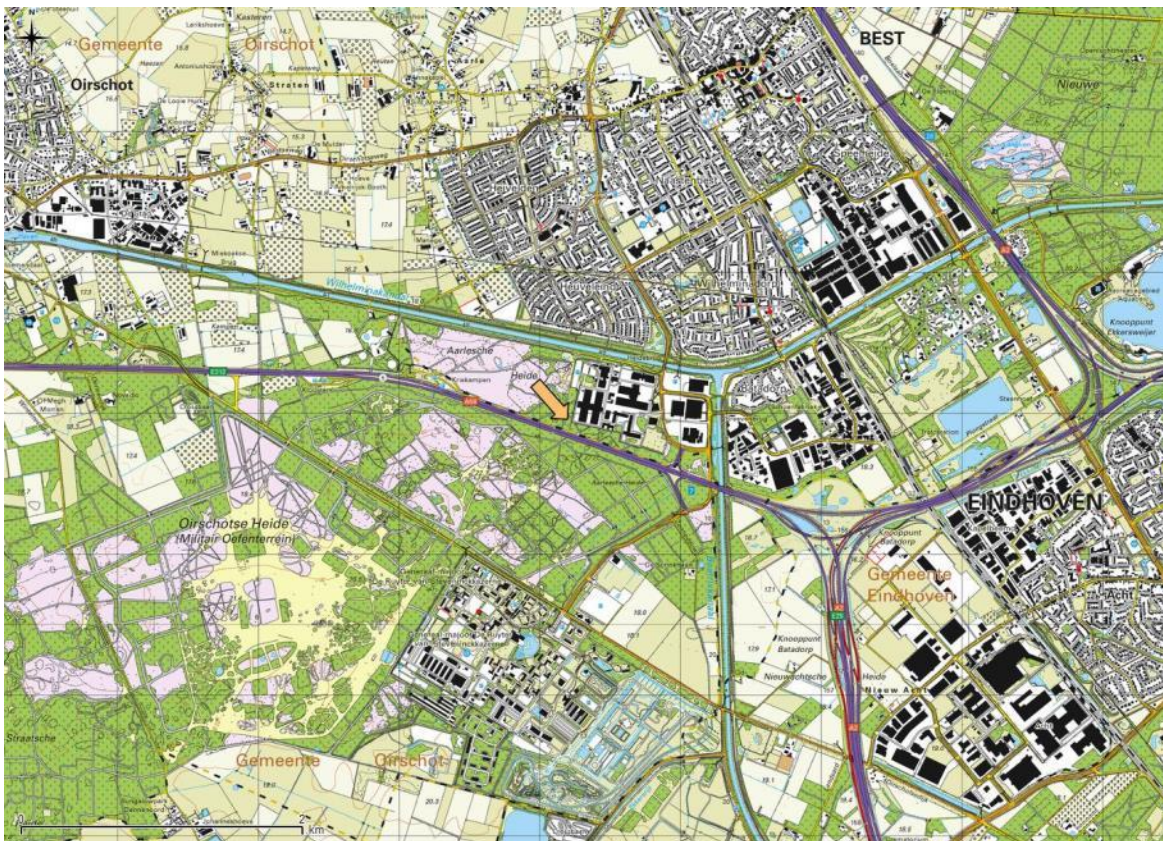
De beschrijving van het plangebied omvat de ligging, de huidige situatie en de toekomstige situatie.

Het plangebied is gelegen aan de west- en zuidrand van de Philips Healthcare Campus op het bedrijfsterrein Heide te Best. Langs de zuidzijde van het plangebied ligt de snelweg A58 en aan de westzijde grenst het plangebied aan de Aarlesche Heide. In de huidige situatie betreft het plangebied opgaande houtopstanden welke gedomineerd worden door grove den met Amerikaanse eiken als tweede boomsoort. De houtopstanden zijn langs de west- en zuidzijde afgerasterd door middel van een hoog hekwerk, de overige zijden zijn in open verbinding met het campusterrein. Oppervlaktewater ontbreekt binnen het plangebied. In de rand tussen de houtopstanden en het huidige campusterrein bevindt zich lage kruidvegetatie waaronder heide. Een stobbewal is enkele jaren geleden aangelegd in de rand van de houtopstand aan de zuidzijde van de campus.

Philips heeft de wens om de röntgenactiviteiten uit te breiden en daarvoor nieuwe bebouwing op te richten in de vorm van een extra vleugel aan de westkant van het terrein. Daarnaast wenst zij de bebouwing richting de A58 uit te breiden.

In onderstaande figuur 1 en figuur 2 is de ligging van het plangebied weergegeven in respectievelijk een topografische kaart en een luchtfoto. De figuren 3 t/m 10 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied, zie oranje pijl

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en directe omgeving (globale begrenzing plangebied is groen omlijnd)

Figuur 3. Oostrand zuidelijk zoekgebied

Figuur 4. Zuidelijk zoekgebied

Figuur 5. Zuidrand zuidelijk zoekgebied

Figuur 6. Westrand zuidelijk zoekgebied

Figuur 7. Zuidrand westelijk zoekgebied

Figuur 8. Westelijk zoekgebied

Figuur 9. Noordrand westelijk zoekgebied

Figuur 10. Westrand westelijk zoekgebied

Toetsing gebiedsbescherming

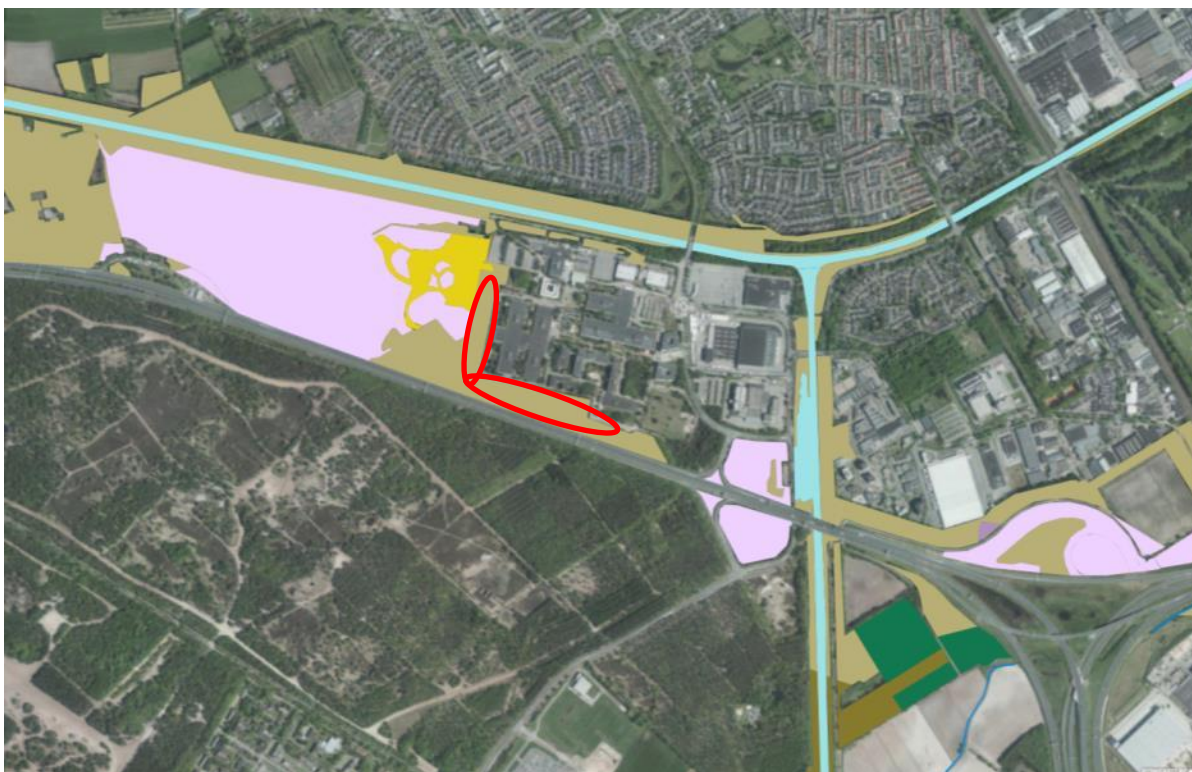
Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Kempenland-West is gelegen op 7 kilometer ten zuidwesten van het plangebied.

Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Externe effecten van storingsfactoren zoals verstoring e.d. als gevolg van de voorgenomen plannen binnen het plangebied zijn gezien de aard van de ontwikkeling (uitbreiding van reeds bestaande bebouwing) en de grote afstand tot omringende Natura 2000-gebieden niet te verwachten, met uitzondering van een mogelijk effect van een toename van stikstofdepositie. Kempenland-West is onder meer aangewezen voor habitattypen die zeer gevoelig zijn voor vermisting (en verzuring) door (toegenomen) stikstofdepositie. Berekeningen (in Aeries Calculator) zullen moeten aantonen of een eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten sorteren op aangewezen soorten en habitattypen in Kempenland-West en overige Natura2000-gebieden.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt binnen het Natuurnetwerk Brabant (NNB, voormalig EHS geheten) zoals deze is vastgesteld op de kaart van de Verordening Ruimte. De door grove den gedomineerde houtopstanden binnen het plangebied hebben volgens het Natuurbeheerplan van de provincie het type “Droog bos met productie” (N16.01). Dit natuurbeheertype vormt de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNB binnen het plangebied en is tevens de ambitie van de provincie voor de langere termijn. Zie onderstaande figuur voor de ligging van de natuurbeheertypen.

Figuur 11. Ligging natuurbeheertypen binnen de NNB in en rondom het plangebied (beheertype N16.01 is in lichtbruin weergegeven). Bron: Provincie Noord-Brabant

Als bijlage bij het natuurbeheerplan zijn gebiedsbeschrijvingen gegeven. Het gebied Oirschotsche en Aarlesche Heide waar het plangebied in gelegen is, heeft de volgende historische en actuele kenmerken en waarden: Naast grotendeels vergraste heidevelden, stuifzanden en soortenarme bossen, treft men plaatselijk nog heidevegetaties aan met klokjesgentiaan, kleine zonnedaauw, bruine en witte snavelbies. Soorten als nachtzwaluw, wulp, levendbarende hagedis en gentiaanblauwtje komen er nog voor. De natuur- en landschapsdoelstellingen voor het gebied Oirschotsche en Aarlesche Heide: Voor de stuifzanden en heidevelden wordt handhaving en vooral herstel van de oorspronkelijke vegetaties voorgesteld, en voor de naaldbossen een verhoging van de natuurwaarden.

Effectenbeoordeling

Met de ontwikkeling zal het areaal aan bos verminderen, hierdoor vindt oppervlakteverlies plaats van het aanwezige natuurbeheertype. Het zuidelijke zoekgebied vormt in de huidige situatie tevens onderdeel van een doorgaande groenverbinding die NNB-gebieden aan weerszijden van het plangebied met elkaar verbindt. Indien deze verbinding door de ontwikkeling voor een groot deel wegvalt kan er in enige mate ontsnippering optreden (de groenstrook/berm tussen de A58 en de omheining van het Philipsterrein dat in de bosrand staat blijft te allen tijde gehandhaafd).

Daarnaast kan er een versturende werking van de ontwikkeling uitgaan op aanwezige dieren door een toename van licht, geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid in en rondom de huidige houtopstanden zowel in de aanleg- en gebruiksfase. Binnen het plangebied is op basis van het tijdens het veldbezoek aangetroffen biotoop het voorkomen van voor het gebied kenmerkende soorten als nachtzwaluw en levendbarende hagedis niet geheel op voorhand uitgesloten, met name in het westelijke zoekgebied (meest open bos met grove den geschikt als broedlocatie voor nachtzwaluw en de uiterste randen met heidevegetatie geschikt als leefgebied voor levendbarende hagedis). Door ontwikkeling zou het leefgebied voor deze soorten kleiner kunnen worden en/of verdwijnen.

Op basis van bovenstaande zijn (significant) negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB binnen het plangebied niet uitgesloten bij een ontwikkeling van de campus binnen de zoekgebieden.

Om ontwikkeling mogelijk te kunnen maken en hiervoor het NNB her te begrenzen, zal gebruik gemaakt moeten worden van de instrumenten die zijn vastgelegd in het door Rijk en provincies opgestelde document "Spelregels EHS beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS" (20 augustus 2007). Wat hier van belang kan zijn is of er sprake is van een groot maatschappelijk belang en het aantoonbaar ontbreken van alternatieven voor het toepassen van de spelregel 'nee-tenzij principe'.

Tevens kan de mogelijkheid onderzocht worden of de ontwikkeling geschaard kan worden onder kleinschalige uitzonderingsgevallen. Hierbij dient een versterking van het NNB te ontstaan. Dit kan bijvoorbeeld zijn doordat er knelpunten worden opgelost of een kwaliteitsverbetering ontstaat naast de verplichte compensatie. Conform de natuur- en landschapsdoelstellingen voor het grotere gebied waarin het plangebied gelegen is, kan gedacht worden aan verhoging van de natuurwaarden in (te handhaven delen van) de houtopstanden en ontwikkeling van oorspronkelijke vegetaties (als onderdeel van de landschappelijke inpassing).

Toetsing soortenbescherming

Vaatplanten

Het plangebied bestaat uit opgaand bos gedomineerd door grove den. De ondergroei is beperkt tot varens, mossen en enkele struiken. Langs de randen en op een enkel oud pad waar geen bomen staan, staat kruidvegetatie met grassen en wat plukjes heide. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen. Voor soorten als groot spiegalklokje en grote leeuwenklauw, die in de bredere omgeving aangetroffen zijn, ontbreken geschikte standplaatsen. Overige beschermde soorten vaatplanten zijn niet bekend uit de omgeving en/of het plangebied biedt geen geschikte standplaats voor deze soorten. Negatieve effecten voor vaatplanten worden op voorhand uitgesloten.

Vogels

Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig, waardoor nestlocaties van de in de omgeving voorkomende huismus (vogelsoort waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn) zijn uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek is 1 takkennest, vermoedelijk een oud kraaiennest, in een grove den aangetroffen in het zuidelijke zoekgebied nabij de afrastering langs de A58. Dit nest is in vervallen staat en dit jaar niet in gebruik geweest. Het is echter niet geheel uitgesloten dat hier een volgend broedseizoen een sperwer of ransuil in tot broeden kan komen. Beide soorten komen in de omgeving voor en voor beide soorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Overige nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn niet binnen het plangebied aangetroffen en worden hierdoor uitgesloten. Het plangebied kan wel deel uitmaken van het leefgebied voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, waarvan de fysieke leefomgeving eveneens beschermd is, zoals meerdere soorten roofvogels die uit de omgeving bekend zijn (havik, buizerd, wespandief). Opmerkelijk was de vondst van een braakbal van steenuil onder een boom in de oostelijke rand van het zuidelijke zoekgebied. Het is niet uitgesloten dat deze soort in de omgeving broedt, daar deze ook in de nulmeting van 2013 vermeld wordt als broedvogel van het campus terrein. Het plangebied is zelf minder geschikt als leefgebied voor steenuil, uitgezonderd de randen. De randen zouden eveneens geschikt kunnen zijn als leefgebied voor huismus; deze soort is tijdens het veldbezoek echter niet aangetroffen in of nabij het plangebied. Door het ontbreken van geschikte nestlocaties voor huismus in de nabij gelegen bebouwing van de campus wordt verwacht dat het plangebied verder geen deel uitmaakt van het leefgebied. Negatieve effecten voor huismus worden op voorhand uitgesloten.

In het plangebied kunnen diverse overige vogelsoorten tot broeden komen. Tijdens het veldbezoek zijn onder meer houtduif, gaai, merel, zanglijster, pimpelmees, kuifmees, goudhaan, boomklever en grote bonte specht aangetroffen. Deze soorten kunnen allen broeden in de bomen of op de grond (roodborst) binnen het plangebied.

Effectenbeoordeling

Het is niet geheel uitgesloten dat een sperwer of ransuil een volgend broedseizoen tot broeden kan komen binnen het plangebied. Nader onderzoek zal dan (indien er nog geen kapwerkzaamheden voor het volgende broedseizoen uitgevoerd zijn) nodig zijn om negatieve effecten te kunnen voorkomen als gevolg van de ontwikkeling. Voor de vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals meerdere roofvogelsoorten die in de (directe) omgeving van het plangebied voorkomen geldt dat deze een dergelijk groot foerageergebied hebben dat de (relatief kleinschalige) ontwikkeling geen essentiële aantasting van het foerageerhabitat zal veroorzaken. Negatieve effecten voor deze soorten worden uitgesloten, de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties van deze soorten zullen niet in het geding komen.

Voor steenuil geldt dit in mindere mate aangezien deze soort vaak kleine leefgebieden heeft en gebonden is aan de directe omgeving van huidige nestplaatsen. Indien met de ontwikkeling per saldo voldoende (opgaande) randbeplanting behouden blijft dan wel ontwikkeld wordt als onderdeel van de landschappelijke inpassing, zal deze soort er in functioneel leefgebied niet op achteruit gaan. Negatieve effecten voor steenuil kunnen dan worden uitgesloten, de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie zal hierdoor niet in het geding komen.

Met het voorgenomen plan kan er verstoring van broedende vogels plaatsvinden, waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd. Voor de betreffende soorten geldt dat, indien de werkzaamheden ter plaatse of nabij opgaand groen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. De voorgenomen plannen zullen geen afname van essentieel broedhabitat veroorzaken van de huidige soorten broedvogels, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties is dan ook uitgesloten.

Indien op een uitvoeringslocatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Het is dan wel vereist dat voor aanvang van werkzaamheden deze locaties geïnspecteerd worden op aanwezige bewoonde nesten, legfels of nestjongen. Indien deze aanwezig zijn, dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat de jongen zijn uitgevlogen.

Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens zijn binnen 0-1 km van het plangebied diverse soorten vleermuizen waargenomen, waaronder boom bewonende soorten als rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, bosvleermuis en franjestaart. Uit het vleermuisonderzoek uitgevoerd in 2013 blijken laatvlieger en gewone dwergvleermuis (beide gebouw bewonende soorten) op het campusterrein voor te komen. Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte bomen met holtes, spleten of loshangend schors aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied is echter niet uitputtend onderzocht tijdens het veldbezoek, waardoor niet geheel kan worden uitgesloten dat er toch 1 of meerdere geschikte, potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Het plangebied zal met name langs de randen of langs de enkele oude paden/banen gebruikt kunnen worden door vleermuizen om te foerageren of als vliegroute.

Effectenbeoordeling

Ten behoeve van de ontwikkeling kunnen bomen gekapt worden waar mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in aanwezig zijn. Daarnaast kan met het verwijderen van opgaande beplanting het aanbod van foerageermogelijkheden in het geding komen, evenals aantasting van eventueel aanwezige vliegroutes door verwijdering en onderbreking van de huidige bosranden. Daarbij kan het eventueel aanbrengen van verlichting uitschijnend op (te handhaven) opgaande beplanting een verstrend effect hebben. Hierdoor kan de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties in het geding komen en zijn negatieve effecten voor vleermuizen niet uitgesloten. Nader onderzoek naar het functionele gebruik (verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes) van het plangebied door vleermuizen zal dan ook noodzakelijk zijn om negatieve effecten te kunnen voorkomen.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor meerdere soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemeen beschermde soorten als rosse woelmuis, bosmuis, konijn en vos (Wnb-

andere soorten), waarvoor een provinciale vrijstelling van de provincie Noord-Brabant geldt. Van deze soorten is enkel konijn tijdens het veldbezoek waargenomen. Van vos werden uitwerpselen aangetroffen in het zuidelijke zoekgebied.

Volgens de verspreidingsgegevens zijn binnen 0-1 km van het plangebied tevens de volgende beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen waarvoor geen vrijstelling geldt: bunzing, steenmarter en eekhoorn (Wnb-andere soorten). Uit de wijdere omgeving (1-5 km) is tevens het voorkomen van das bekend (Wnb-andere soorten).

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen dan wel andere sporen van aanwezigheid (zoals vraatsporen) van eekhoorn aangetroffen. De aanwezige bomen zijn echter niet allemaal individueel en/of voldoende goed onderzocht (mede door het aanwezige bladerdak) en het is daardoor niet geheel uitgesloten dat 1 of enkele eekhoornnesten zich binnen het plangebied bevinden. Binnen het plangebied zijn geen burchten en/of hollen aangetroffen, uitgezonderd enkele konijnenhollen in het oostelijke deel van het zuidelijke zoekgebied. Een verblijfplaats van bunzing is hierin niet uitgesloten. Verblijfplaatsen voor steenmarter worden niet verwacht binnen het plangebied. Voor eekhoorn, bunzing en steenmarter kan het plangebied deel uitmaken van het foerageergebied.

Er zijn geen wissels van grotere zoogdieren als das aangetroffen binnen het plangebied. Dassen zouden op plaatsen het raster kunnen ondergraven dan wel buigen aan de onderzijde, dit is tijdens het veldbezoek echter nergens aangetroffen. Op basis hiervan wordt het voorkomen van das binnen het plangebied in de huidige situatie uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Ten behoeve van de ontwikkeling kunnen bomen gekapt worden waar mogelijk verblijfplaatsen van eekhoorn in aanwezig zijn. Daarnaast kan met grondverzet een mogelijke verblijfplaats van bunzing verloren gaan. Het verwijderen van opgaande beplanting zal eveneens het foerageergebied voor deze soorten en steenmarter kunnen verkleinen. Indien het plangebied een essentieel onderdeel vormt van het foerageergebied kan met een afname hiervan de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties in het geding komen en zijn negatieve effecten voor deze soorten niet uitgesloten. Alvorens bomen te kappen, (konijnen)hollen te vergraven en overige opgaande beplanting te verwijderen zal nader onderzoek plaats moeten vinden naar het functionele gebruik (vaste verblijfplaatsen en (essentieel) foerageergebied) van het plangebied door eekhoorn, bunzing en steenmarter.

Indien 1 of meerdere soorten voorkomen binnen het plangebied, dan zal hier rekening mee gehouden moeten worden door te werken volgens een goedgekeurd ecologisch werkprotocol. Hierbij dient behoud dan wel ontwikkeling van voldoende (alternatief) leefgebied geborgd te worden (bijv. in de landschappelijke inpassing).

In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de individuen die tijdens de werkzaamheden (incidenteel) aanwezig kunnen zijn. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied. Met de werkzaamheden zal bij het eventueel vergraven van konijnenhollen rekening gehouden moeten worden met de voortplantingsperiode van konijnen.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen voor amfibieën zijn hierdoor uitgesloten. Het plangebied kan wel deel uitma-

ken van het landhabitat (winterverblijfplaats) van amfibieën. Volgens de verspreidingsgegevens zijn in of nabij het plangebied (0-1 km) diverse soorten amfibieën waargenomen. Daarbij gaat het naast algemeen beschermde soorten als kleine watersalamander, gewone pad, bastaardkikker en bruine kikker (Wnb-andere soorten) waarvoor een provinciale vrijstelling van de provincie Noord-Brabant geldt, ook om soorten waarvoor geen vrijstelling geldt zoals kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad (Wnb-hrl) en alpenwatersalamander (Wnb-andere soorten). Recentelijk is een natuurlijke vijver aangelegd aan de noordzijde van het zuidelijke zoekgebied, waar vestiging van de eerste (algemene) soorten amfibieën reeds plaatsvindt en het is niet uitgesloten dat poelkikker, kamsalamander en/of alpenwatersalamander eveneens de vijver intrekken. Schuilgelegenheden onder liggend dood hout, bodemdekkende vegetatie of de strooisellaag zijn binnen het plangebied aanwezig. Met name de stobbewal in het zuidelijke zoekgebied is geschikt als winterverblijfplaats.

Voor rugstreeppad is de vijver ongeschikt als voortplantingswater en verwacht wordt dat deze niet binnen het plangebied aanwezig dan wel te verwachten is, uitgezonderd gedurende de aanlegfase. Indien tijdens de werkzaamheden ondiepe laagten worden gecreëerd waarin water kan stagneren gedurende het voorjaar en de zomer dan kunnen deze dienen als geschikt voortplantingswater voor rugstreeppad.

Volgens de verspreidingsgegevens zijn binnen 0-1 km het plangebied waarnemingen bekend van levendbarende hagedis (Wnb-andere soorten). Het is niet geheel uitgesloten dat levendbarende hagedis langs de randen van het westelijke zoekgebied voorkomt. Tevens is een waarneming van ringslang bekend binnen 0-1 km van het plangebied. Dit is opmerkelijk, aangezien er geen populaties van ringslang bekend zijn uit de wijde omgeving in Noord-brabant. Het zal hier dan ook hooguit gaan om een zwervend of ontsnapt individu.

Effectenbeoordeling

Indien met de beoogde ontwikkeling (een deel van) de stobbewal en heidevegetatie langs de randen zal moeten verdwijnen, dan zijn negatieve effecten voor mogelijk aanwezige soorten amfibieën (alpenwatersalamander, kamsalamander en poelkikker) en levendbarende hagedis niet uitgesloten. Alvorens vegetatie weg te halen en/of grondverzet te plegen dient nader onderzoek plaats te vinden naar de aanwezigheid van deze soorten. Indien uit nader onderzoek blijkt dat (1 of meerdere van) deze soorten binnen het plangebied voorkomen, dan zal hier rekening mee gehouden moeten worden in de landschappelijke inpassing en door te werken volgens een goedgekeurd ecologisch werkprotocol (voor levendbarende hagedis en/of alpenwatersalamander) en/of het aanvragen van een ontheffing (voor kamsalamander en/of poelkikker). Hierbij is van belang dat er geen afname van essentieel habitat wordt veroorzaakt en inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van populaties niet aan de orde is. Tijdens de aanlegfase dient rekening gehouden te worden met intrek van rugstreeppad indien er ondiepe laagten met stagnerend water aanwezig zijn gedurende het voorjaar en de zomer. Om te voorkomen dat werkzaamheden (tijdelijk) gestaakt moeten worden vanwege de vestiging van rugstreeppadden dient voorkomen te worden dat water stagneert in ondiepe laagten of dienen deze locaties goed te worden omheind met amfibieënschermen zodat rugstreeppadden geen kans krijgen het plangebied in te trekken.

In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied. Met de werkzaamheden zal met het eventueel vergraven van

de stobbenwal rekening gehouden moeten worden met de gevoelige periode (winterrust) van mogelijk aanwezige algemeen voorkomende amfibieën.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Volgens de verspreidingsgegevens zijn binnen 0-1 km van het plangebied waarnemingen bekend van de beschermde dagvlindersoort bruine eikenpage (Wnb-andere soorten). Beschermde nachtvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het aanwezige habitat binnen het plangebied is ongeschikt voor bruine eikenpage. Zwervende exemplaren zijn daar-entegen nooit uit te sluiten, maar aantasting van (deel)populaties is met zekerheid niet aan de orde. Negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten zijn daarmee op voorhand uitgesloten.

Conclusies gebiedsbescherming

- Gezien de grote afstand tot omringende Natura 2000-gebieden zijn externe effecten van storingsfactoren zoals verstoring e.d. als gevolg van de voorgenomen plannen binnen het plangebied niet te verwachten, met uitzondering van een mogelijk effect van een toename van stikstofdepositie. In afstemming met de provincie zullen stikstofberekeningen moeten aantonen of een eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten sorteren op aangewezen soorten en habitattypen in omringende Natura 2000-gebieden.
- Het plangebied ligt geheel binnen het Natuurnetwerk Brabant en de wezenlijke kenmerken en waarden zijn volgens het Natuurbeheerplan “Droog bos met productie” (N16.01). Met de ontwikkeling zal het areaal aan bos verminderen, hierdoor vindt oppervlakteverlies plaats van het aanwezige natuurbeheertype en mogelijk biotoopverlies van voor het gebied kenmerkende soorten (levendbarende hagedis en nachtzwaluw). Tevens kan enige mate van ontsnippering optreden van NNB-gebieden aan weerszijden van het plangebied indien opgaande beplanting over de gehele breedte van het zuidelijke zoekgebied wordt verwijderd. Daarnaast kan er een verstorende werking van de uitbreid ontwikkeling ing uitgaan op aanwezige dieren door een toename van licht, geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid in en rondom de huidige houtopstanden zowel in de aanleg- en gebruiksfase. Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB binnen het plangebied zijn dus niet uitgesloten, de planvorming heeft invloed op planologisch beschermde gebieden. Om de ontwikkeling mogelijk te kunnen maken zal dan ook gebruik gemaakt moeten worden van de instrumenten die zijn vastgelegd in het door Rijk en provincies opgestelde document “Spelregels EHS beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS” (20 augustus 2007).

Conclusies soortbescherming

Gelet op de gevonden en te verwachten ecologische waarden binnen het plangebied is de verwachting dat de beoogde realisatie uitvoerbaar is, mits te nemen mitigerende en compenserende maatregelen (met name een goede landschappelijke inpassing) en een juiste uitvoering van werkzaamheden (zowel tijdens de aanleg- en gebruiksfase) er zorg voor dragen dat er geen afbreuk ontstaat aan de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties van (eventueel) voorkomende beschermde soorten.

- Ten aanzien van broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen (globaal van maart tot augustus) of voorafgaand aan de werkzaamheden een controle op broedgevallen uit te (laten) voeren.
- Ten aanzien van sperwer en/of ransuil (vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten) dient ten minste een broedseizoen voorafgaand aan de werkzaamheden nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van nestplaatsen om negatieve effecten te kunnen voorkomen. Indien een bezette nestplaats wordt aangetroffen dient een ontheffing te worden aangevraagd voor het eventueel aantasten en/of verstoren van de nestlocatie. Voor steenuil dient voldoende (opgaande) randbeplanting behouden te blijven dan wel ontwikkeld te worden zodat deze soort er in functioneel leefgebied niet op achteruit gaat en negatieve effecten uitgesloten kunnen worden.
- Ten aanzien van vleermuizen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het functionele gebruik (verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes) van het plangebied om negatieve effecten te kunnen voorkomen.
- Ten aanzien van eekhoorn, bunzing en steenmarter dient nader onderzoek plaats te vinden naar het functionele gebruik (aanwezigheid vaste verblijfplaatsen en foerageergebied) om negatieve effecten te kunnen voorkomen. Indien aanwezigheid is aangetoond binnen het plangebied, dan zal hier rekening mee gehouden moeten worden door te werken volgens een goedgekeurd eco-

logisch werkprotocol. Hierbij dient behoud dan wel ontwikkeling van voldoende (alternatief) leefgebied geborgd te worden (bijv. in de landschappelijke inpassing).

- Ten aanzien van kamsalamander, poelkikker en alpenwatersalamander zal nader onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de aanwezigheid van deze soorten in en nabij (recentelijk gegraven vijver) het plangebied, indien de stobbewal binnen het zuidelijke zoekgebied (voor een deel) verwijderd wordt ten behoeve van de ontwikkeling. Indien aanwezigheid is aangetoond wordt dient voor het aantasten en/of verstoren van verblijfplaatsen van kamsalamander en poelkikker ontheffing te worden aangevraagd, voor alpenwatersalamander zal gewerkt moeten worden volgens een goedgekeurde gedragscode om negatieve effecten te kunnen voorkomen.
- Ten aanzien van rugstreeppad dient voorkomen te worden dat er gedurende de aanlegfase voor deze soort geschikte voortplantingsplaatsen ontstaan binnen het plangebied of dat deze onbereikbaar gemaakt worden (door amfibieënschermen) tijdens de voorjaars- en zomermaanden. Negatieve effecten voor rugstreeppad kunnen hierdoor worden uitgesloten.
- Ten aanzien van levendbarende hagedis zal nader onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de aanwezigheid van deze soort in de heidevegetatie langs de randen van het westelijke zoekgebied, indien deze randen (voor een deel) verwijderd worden ten behoeve van de ontwikkeling. Indien aanwezigheid is aangetoond wordt zal gewerkt moeten worden volgens een goedgekeurde gedragscode om negatieve effecten te kunnen voorkomen.
- Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, op basis van verspreidingsgegevens, de aard van de ontwikkeling, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht ten behoeve van incidenteel binnen het plangebied aanwezige individuele dieren.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied. Met de werkzaamheden zal bij het eventueel vergraven van konijnenholen en/of de stobbenwal rekening gehouden moeten worden met de gevoelige perioden van mogelijk aanwezige konijnen en amfibieën.

Samenvatting

In onderstaande tabel is samengevat of de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten kan hebben op beschermde soorten en/of gebieden, en wat de eventuele vervolgstappen zijn, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is tevens weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht (potentiele) aanwezigheid beschermde soorten/gebieden en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Potentieel aanwezig	Sprake van verstoring	Vervolgtraject / maatregelen	Bijzonderheden / opmerkingen
Vaatplanten		Nee	Nee	Nee	-
Broedvogels	algemeen	Ja	Mogelijk	Werkzaamheden buiten het broedseizoen starten of controle vooraf	-
	jaarrond beschermd	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek sperwer en ransuil/aanvragen ontheffing indien aanwezig	Vervallen takkennest in zuidrand zuidelijke zoekgebied
Vleermuizen	verblijfplaatsen	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek boom bewonende vleermuissoorten/aanvragen ontheffing indien aanwezig	Geen geschikte holten aangetroffen tijdens veldbezoek, maar niet elke boom is individueel bekeken; kans op bijv. aanwezige oude nestholten van grote bonte specht.
	foerageergebied	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek/aanvragen ontheffing indien aanwezig	Randen langs houtopstanden en oude paden/banen binnen houtopstanden zeer geschikt
	vliegroutes	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek/aanvragen ontheffing indien aanwezig	Randen langs houtopstanden zeer geschikt
Grondgebonden zoogdieren		Ja	Mogelijk	Nader onderzoek eekhoorn, bunzing en steenmarter/ indien aanwezig werken onder goedgekeurde gedragscode Zorgplicht algemene soorten/ vergraven van konijnenhopen buiten voortplantingsperiode	Onderzoek naar vaste verblijfplaatsen alleen noodzakelijk voor eekhoorn en bunzing
Vissen		Nee	Nee	Nee	-
Amfibieën		Ja	Mogelijk	Nader onderzoek kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker/ indien aanwezig werken onder goedgekeurde gedragscode voor alpenwatersalamander; voor kamsalamander en poelkikker aanvragen ontheffing Zorgplicht algemene soorten/ weghalen van stobbewal buiten periode van winterrust	Stobbewal langs noordrand zuidelijk zoekgebied geschikte overwinteringsplaats indien deze soorten aanwezig zijn in de vijver ten noorden hiervan
Reptielen		Ja	Mogelijk	Nader onderzoek levendbarende hagedis/ indien aanwezig werken onder goedgekeurde gedragscode	Heidevegetatie langs de randen van het westelijke zoekgebied vormt geschikt leefgebied
Ongewervelden		Nee	Nee	Nee	Geen waard- en nectarplanten voor een (deel)populatie van bruine eikenpage
Gebiedsbescherming		Afstand tot gebied	Sprake van verstoring	Vervolgtraject	Bijzonderheden / opmerkingen
Natura 2000		ca. 7 kilometer	Mogelijk	Afstemming met provincie omtrent stikstofberekeningen	-
Natuurnetwerk Nederland		Plangebied binnen NNB	Ja	Natuurcompensatieplan	Op basis van de 'spelregels EHS'

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Algemene websites

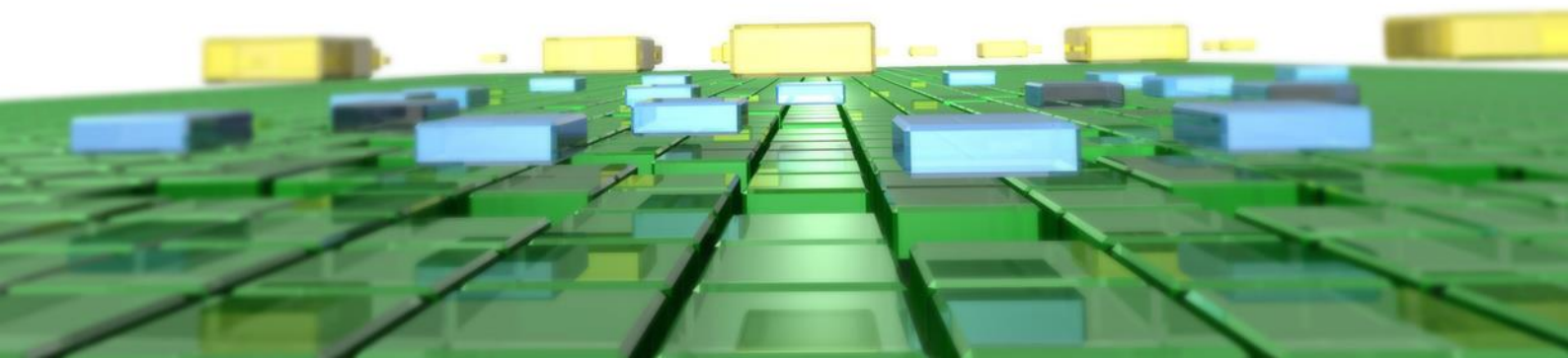
- www.bij12.nl (kennisdocumenten van o.a. huismus, gierzwaluw en diverse vleermuissoorten)
- www.eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
- www.floron.nl (soortgegevens planten)
- www.quickscanhulp.nl (NDFF gegevens in omgeving van plangebied)
- www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving)
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000 (Natura 2000-gebieden)
- www.verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
- www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Provinciale websites

- www.brabant.nl (NNN en beschermde gebieden in Noord-Brabant)
- kaartbank.brabant.nl/viewer/app/Kaartbank (grenzen beschermde gebieden)
- www.dassenwerkgroepbrabant.nl (gegevens das in Noord-Brabant)

Vervolgonderzoek Wet natuurbescherming
Philips Innovation Center Eindhoven
North, Best

Eindrapport

Vervolgonderzoek Wet natuurbescherming ***Philips Innovation Center Eindhoven*** ***North, Best*** Eindrapport

Rapportnummer: 211x08838

Datum: 7 november 2019

Opdrachtgever: Philips Medical Systems NL BV

Projectteam BRO: CVe, MvdS, MK
Marcel Koen,

Bron foto kaft: BRO, abstract

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

BRO
Hoofdvestiging
Bosscheweg 107
5931 PK Boxtel
T +31 (0) 411 850 400
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
 2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	 5
 3. WERKWIJZE	 8
3.1 Vleermuizen	8
3.2 Bunzing en steenmarter	9
3.3 Eekhoorn en roofvogels	10
3.4 Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker	10
3.5 Levendbarende hagedis	11
 4. RESULTATEN	 13
4.1 Vleermuizen	13
4.2 Bunzing en steenmarter	13
4.3 Eekhoorn en roofvogels	16
4.4 Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker	16
4.5 Levendbarende hagedis	16
 5. TOETSING AAN WET NATUURBESCHERMING	 17
5.1 Vleermuizen	17
5.2 Bunzing en steenmarter	17
5.3 Eekhoorn en roofvogels	17
5.4 Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker	18
5.5 Levendbarende hagedis	18
 6. CONCLUSIE	 19

7. BRONNEN	20
8. VERKLARENDE WOORDENLIJST	21

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Philips Innovation Center Eindhoven North (verder te noemen Philips) heeft behoefte aan bouw- en gebruiksmogelijkheden en is daarom op zoek naar ruimte om te kunnen voorzien in die behoefte. De invulling van deze behoefte dient aan te sluiten bij de visie van Philips op het terrein en te integreren in de omgeving. Ruimte, kwaliteit, landschap, natuur en beleving zijn daarin kernwoorden en –waarden die leidend zijn bij de verdere vormgeving van het terrein. De nieuwe bedrijfsbebouwing zal hierdoor voor een heel klein deel buiten het vigerende bouwvlak, maar binnen de bestemming 'Bedrijven-terrein-4, mogelijk worden gemaakt, waardoor er afgeweken moet worden van het bestemmingsplan.

De nieuwe bedrijfsbebouwing is gepland ter plaatse van een strook bos. Wanneer de bedrijfsbebouwing gerealiseerd wordt, zal een deel van een bosstrook gekapt moeten worden. Het betreft de strook bos langs de zuid- en westzijde van de campus.

Tijdens een ecologisch onderzoek (quickscan) in augustus 2017 is geconstateerd dat deze strook bos verblijfplaatsen kan hebben voor vleermuizen, steenmarter en bunzing, dat het landhabitat kan zijn van poelkikker, alpenwatersalamander en kamsalamander, dat er nestlocaties van eekhoorn en roofvogels aanwezig kunnen zijn, en dat het leefgebied van levendbarende hagedis kan zijn. Naar aanleiding hiervan is protocollair onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de genoemde soort(groep)en. Het protocollaire onderzoek is in het seizoen van 2018 uitgevoerd.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er verblijfsfuncties of nestlocaties aanwezig van vleermuizen, roofvogels, eekhoorn, steenmarter of bunzing?
- Is het plangebied in gebruik als essentieel foerageergebied voor vleermuizen?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijffunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?
- Is het plangebied in gebruik als landhabitat voor poelkikker, alpenwatersalamander of kamsalamander?
- Is levendbarende hagedis aanwezig binnen het plangebied?
- Leiden de werkzaamheden tot verlies of verstoring van nest- en/of verblijfplaatsen, of essentieel habitat van een beschermde soort?
- Leidt de realisatie van de bedrijfsbebouwing tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

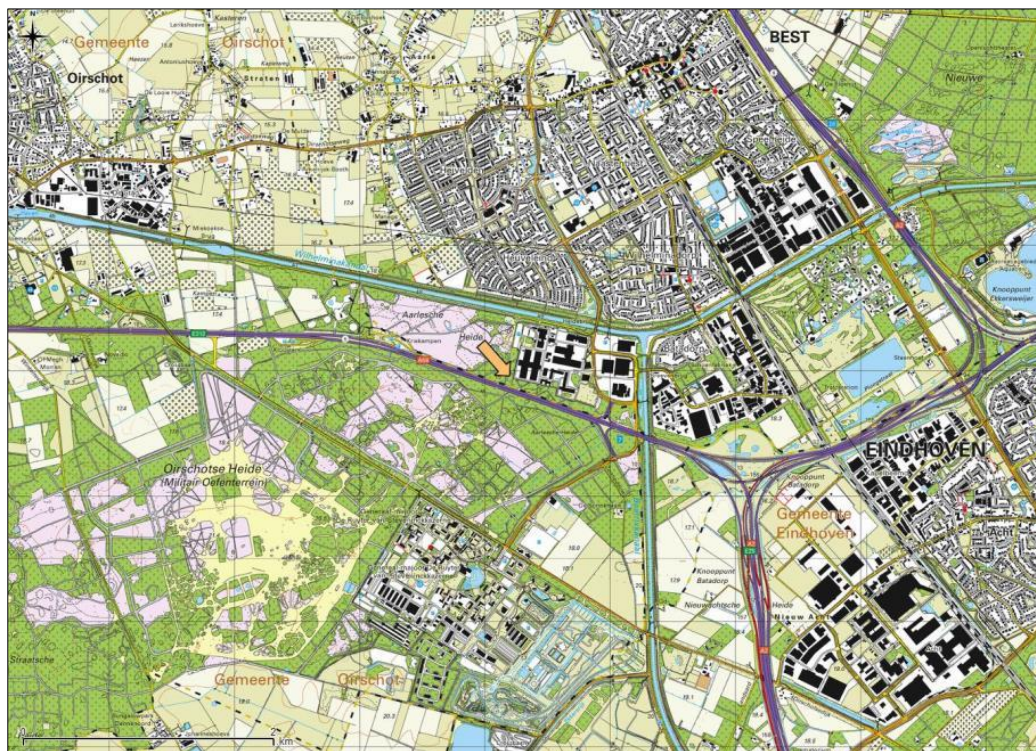
Indien bij aanwezigheid van beschermde soorten het treffen van maatregelen noodzakelijk is, omdat de huidige nest/verblijfplaats komt te vervallen/wordt verstoord, dan zullen deze (mede ten behoeve

van een mogelijke ontheffingsaanvraag) voldoende moeten worden onderbouwd middels een activiteitenplan/mitigatieplan, omdat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast moet komen te staan dat de maatregelen ook daadwerkelijk de functie die het gebouw heeft voor de soort(en), doen behouden. Ook dient te worden getoetst of de huidige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. Ten behoeve van het eventueel indienen van een ontheffingsaanvraag dienen ook aspecten als doel, (wettelijk) belang en alternatievenafweging behandeld te worden. Ook deze aspecten zullen in een later stadium, indien van toepassing, worden uitgewerkt.

2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied is gelegen aan de west- en zuidrand van de campus Philips Innovation Center Eindhoven North in Best op het bedrijfsterrein Heide te Best. Langs de zuidzijde van het plangebied ligt de snelweg A58 en aan de westzijde grenst het plangebied aan de Aarlesche Heide. In de huidige situatie betreft het plangebied opgaande houtopstanden welke gedomineerd worden door grove den met Amerikaanse eiken als tweede boomsoort. De houtopstanden zijn langs de west- en zuidzijde afgerasterd door middel van een hoog hekwerk, de overige zijden zijn in open verbinding met het campusterrein. Oppervlaktewater ontbreekt binnen het plangebied. In de rand tussen de houtopstanden en het huidige campusterrein bevindt zich lage kruidvegetatie waaronder heide. Een stobbewal is enkele jaren geleden aangelegd in de rand van de houtopstand aan de zuidzijde van de campus.

Philips heeft de wens om de röntgenactiviteiten uit te breiden en daarvoor nieuwe bebouwing op te richten in de vorm van een extra vleugel aan de westkant van het terrein. Daarnaast wenst zij de bebouwing richting de A58 te realiseren. In onderstaande figuur 1 en figuur 2 is de ligging van het plangebied weergegeven in respectievelijk een topografische kaart en een luchtfoto. De figuren 3 t/m 10 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied, zie oranje pijl

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en directe omgeving (globale begrenzing plangebied is groen omlijnd)

Figuur 3. Oostrand zuidelijk zoekgebied

Figuur 4. Zuidelijk zoekgebied

Figuur 5. Zuidrand zuidelijk zoekgebied

Figuur 6. Westrand zuidelijk zoekgebied

Figuur 7. Zuidrand westelijk zoekgebied

Figuur 8. Westelijk zoekgebied

Figuur 9. Noordrand westelijk zoekgebied

Figuur 10. Westrand westelijk zoekgebied

3. WERKWIJZE

3.1 Vleermuizen

26 april 2018 is een controle uitgevoerd ten behoeve van de aanwezigheid van boomholtes. Hierbij is een enkele boomholte binnen het plangebied aangetroffen. Het vervolgonderzoek is uitgevoerd met betrekking tot deze boomholte en vliegroutes en foerageergebied. Voor de boomholte zijn in de periode half mei tot en met september 2018 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltende mannetjes. Winterverblijfplaatsen komen vrijwel niet voor in boomholtes.

Ten behoeve van het aantonen dan wel uitsluiten van een zomer- of kraamverblijfplaats van bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis is tussen 15 mei en 15 juli tweemaal tijdens de twee uur voor zonsopkomst naar invliegende individuen gekeken, met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen. Daar kraamgroepen door het in- en uitvliegen in deze eerste twee uur ook goed waarneembaar zijn, dit mede in verband met de groepsgrootte en het tijdig terugkomen om de jongen te zogen, is hieromtrent een voldoende betrouwbaar beeld verkregen omtrent de aan/afwezigheid van een mogelijke kraamverblijfplaats. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Tabel IV geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

Hiernaast is onderzoek uitgevoerd naar vliegroutes en foerageergebied binnen het plangebied. Hiervoor is tussen 15 april en 1 oktober tweemaal de twee uur na zonsondergang het gebruik van de bossen met betrekking tot deze functies gemonitord, met minimaal 8 weken tussen beide onderzoeksrondes.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste

veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom verblijfplaatsen om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name *Myotis*-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel I).

Tabel I. Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
04-06-2018	Vliegroutes en foerageergebied	21.45 -23.45	21.50	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt Geen neerslag	23 °C
05-06-2018	Kraam- en zomerverblijf	03.15-05.30	05.24	Wind gemiddeld 2 Bft Half tot zwaarbewolkt Geen neerslag	13 °C
05-07-2018	Kraam- en zomerverblijf	03.30-05.35	05.28	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	15 °C
20-08-2018	Vliegroutes, foerageergebied en paarverblijfplaats	20.45-01.00	20.51	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	23 °C
10-09-2018	Paarverblijfplaats	23.00-01.00	20.05	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	17 °C

3.2 Bunzing en steenmarter

Ten behoeve van het gebruik van bunzing en steenmarter binnen het plangebied hebben van 6 juli tot 16 oktober 2 wildcamera's gehangen. Deze inventarisatiemethode is geschikt voor deze soorten, het aantal camera's en de duur van het onderzoek voldoet ruim aan het document "Handleiding Kleine Marters in relatie tot soortbescherming" van Provincie Noord-Brabant. Een camera is opgehangen bij

de ingang van een konijnenburcht in het westen van het plangebied, om het gebruik van deze burcht te monitoren. De andere camera is opgehangen naast het hek langs de zuidzijde van het plangebied om looproutes van dieren te monitoren (zie figuur 11).

Figuur 11. Locaties wildcamera's

3.3 Eekhoorn en roofvogels

26 april 2018 is een uitgebreide controle uitgevoerd ten behoeve van de aanwezigheid van roofvogel-nesten (horsten) en eekhoornnesten. Hierbij zijn geen (potentiele) nestlocaties aangetroffen. Vervolgonderzoek met betrekking tot deze soorten is daarmee niet benodigd.

3.4 Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker

Om de aanwezigheid van kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker te toetsen zijn meerdere bezoeken gebracht aan de vijver binnen het plangebied en het ven op de Aarlesche Heide. Om aanwezigheid van kamsalamander en alpenwatersalamander te toetsen is in de periode april – juli tweemaal met schepnet geschept naar volwassen en jonge individuen en gezocht naar eitjes. Voor de poelkikker is naast het bovenstaand onderzoek nog geluisterd naar koren in de maanden mei en juni, op warme middagen en avonden (tabel III). Deze inspanning voldoet aan de kennisdocumenten van

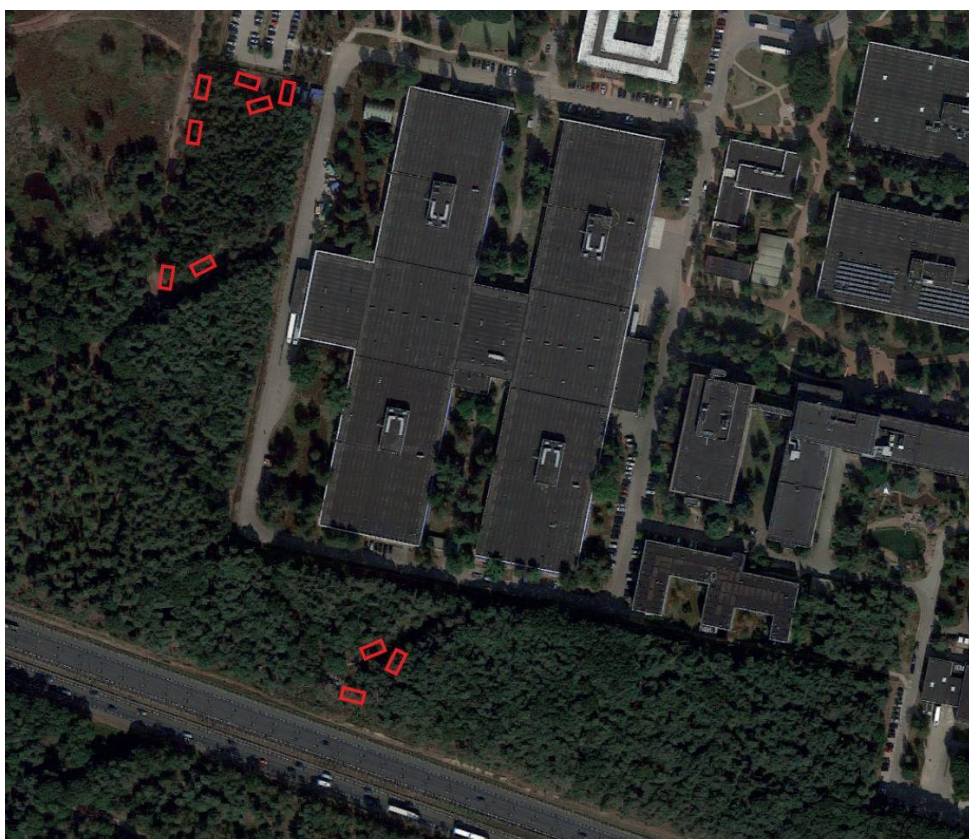
poelkikker en kamsalamander van BIJ12, versie 1.0 2017 en de Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017) van het Netwerk Groene Bureaus.

Tabel II. Bezoeken i.v.m. inventarisaties amfibieën

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Weer	Temp.
26-04-2018	Scheppen en eitjes controleren	13.00-15.00	Wind gemiddeld 3 Bft Zwaarbewolkt Geen neerslag	15 °C
30-05-2018	Scheppen en eitjes controleren, en koren overdag	03.15-05.30	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	18 °C
04-06-2018	Koren avond	20.45-01.00	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	15 °C
06-07-2018	Scheppen	03.30-05.35	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaarbewolkt Geen neerslag	19 °C

3.5 Levendbarende hagedis

Voor het onderzoek naar de levendbarende hagedis zijn 10 herpetoplaten (groene damwandplaat, circa 120x50cm) gebruikt, welke op 26 april gelegd zijn (zie figuur 12). Hierbij is tegelijkertijd een onderzoeksronde met enkel zichtwaarnemingen uitgevoerd. Hierna zijn nog 4 controlerondes uitgevoerd in de maanden mei tot augustus, waarbij platen werden gelicht, maar ook op zichtwaarnemingen werd gelet (tabel III). Rondes zijn uitgevoerd volgens het Kennisdocument Levendbarende Hagedis van BIJ12, versie 1.0 juli 2017 en de Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017) van het Netwerk Groene Bureaus.

Figuur 11. Locaties damwandplaten

Tabel III. Bezoeken i.v.m. inventarisaties levendbarende hagedis

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Weer	Temp.
26-04-2018	Plaatsen herpetoplaten en zichtcontrole	13.00-15.00	Wind gemiddeld 3 Bft Zwaarbewolkt Geen neerslag	15 °C
30-05-2018	Controleren herpetoplaten en zichtcontrole	09.00-10.30	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	18 °C
06-07-2018	Controleren herpetoplaten en zichtcontrole	08.30-10.00	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaarbewolkt Geen neerslag	19 °C
13-07-2018	Controleren herpetoplaten en zichtcontrole	10.00-11.30	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	17 °C
17-08-2018	Controleren herpetoplaten en zichtcontrole	23.00-01.00	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaarbewolkt Geen neerslag	18 °C

4. RESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er is bij de boomholte bij geen van de onderzoeksmomenten activiteit van een vleermuizensoort aangetroffen. Aanwezigheid van een verblijfplaats is daarmee redelijkerwijs uitgesloten.

Foerageergebied

Wel is er langs de rand van het bos, boven de weg, veel activiteit van zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger waargenomen. Met name tijdens de avond in april werd door circa 2 gewone dwergvleermuizen en 4 laatvliegers gevoerageerd verspreid langs de rand van de bossen. De activiteit begon wel erg laat. Hierbij werd de belichting van de lantaarnpalen niet geschuwd. In het najaar was het aantal foeragerende vleermuizen beduidend lager, en waren er vrijwel geen laatvliegers meer aanwezig. Enkel twee gewone dwergvleermuizen foerageerde in het begin van de avond nog aan de westzijde langs de rand van het bos. Ook deze waren later op de avond niet meer aanwezig. In de bossen was geen enkele activiteit van vleermuizen.

Vliegroutes

Er zijn tijdens beide avonden geen eenduidige vliegroutes aangetroffen. De bosgebieden vervullen redelijkerwijs geen vliegroudefunctie voor vleermuizen.

4.2 Bunzing en steenmarter

Met de wildcamera's zijn waarnemingen gedaan van meerdere soorten zoogdieren. De bunzing is vijf keer waargenomen op camera, namelijk op 9 juli, 13 juli, 6 en 7 augustus, en 11 september. Bij een van de video's gaat de bunzing de konijnenburcht in, en op een andere video eruit (figuur 11). Er zijn echter vele malen meer waarnemingen van een konijn, wat rondom de ingang van het konijnenhol beweegt. Dit geeft aan dat de konijnenburcht waarschijnlijk in gebruik is door het konijn, en dat het incidenteel bezocht wordt door de bunzing. Daarnaast zijn er nog waarnemingen dat een bunzing, met kop net uit beeld, stil op de strooisellaag ligt, en dat deze door het gebied heen loopt (figuur 12). Verder zijn waarnemingen gedaan van konijn, egel en vos.

Figuur 11. Screenshots van respectievelijk uit- en inlopende bunzing

Figuur 12. Screenshot van liggende bunzing (boven) en foto van voorbijlopende bunzing (onder)

4.3 Eekhoorn en roofvogels

Binnen het plangebied zijn vroeg in het voorjaar, bij voldoende zicht, geen nesten van eekhoorn of roofvogel aangetroffen. Daarnaast is bij de overige bezoeken geen waarneming van deze soorten gedaan. De aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied is redelijkerwijs uitgesloten.

4.4 Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker

De poel op het terrein van Philips is vrij diep, en bevat het hele jaar door veel water. Ook heeft het een bodem van zwart zeil. In de vijver zijn veel waterplanten aanwezig. Hier zijn meerdere stekelbaarsjes gevangen, wat niet bevorderlijk is voor de amfibieën in de vijver omdat deze amfibieëneieren eten. Er zijn enkel waarnemingen gedaan van enkele tientallen groene kikkers welke in het water sprongen. Deze bleken bij nadere controle bastaardkikkers (figuur 13). Hier is ook kikkerdril aangetroffen. Ook is er later in het jaar een erg groot dikkopje van groene kikker aangetroffen. De hoeveelheid kikkerlarven was hier erg laag. Er zijn geen waarnemingen gedaan van salamanders of eitjes hiervan (geen dubbelgevouwen blaadjes van onderwaterplanten). De aanwezigheid van een beschermde soort amfibie is in deze vijver redelijkerwijs uitgesloten.

Het ven op de Aarlesche Heide is erg natuurlijk ogend, maar met relatief weinig waterplanten. Wel staan er enkele pollen gras aan de rand. De waterstand was hier zeer laag, er zijn geen vissen aangetroffen. Vroeger in het jaar is alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad aangetroffen. Bij latere bezoeken was ook bastaardkikker aanwezig. De enkele aanwezige waterplanten bevatten deels dubbelgevouwen blaadjes, wat aangeeft dat salamanders hier eieren hebben gelegd. Daarnaast werd dril van bruine kikker bij het eerste bezoek, en bij een later bezoek dril van groene kikker aangetroffen. Ook in het vroege voorjaar werd een enkele slinger van gewone pad aangetroffen. Met name de dichtheid aan larven later in het jaar was opzienbarend hoog, waarbij met een enkele schep 15 groene kikker dikkopjes en 10 larven van alpenwatersalamander werden gevangen. Dit is waarschijnlijk het resultaat van de steeds lager wordende waterstand in deze droge zomer. Er zijn meerdere waarnemingen gedaan van bastaardkikker en alpenwatersalamander. Overige soorten zijn hier niet aangetroffen.

4.5 Levendbarende hagedis

De platen zijn meerdere malen bij geschikte weersomstandigheden gecontroleerd, en er is gezocht op zicht naar individuen. Ondanks dat bekend is dat levendbarende hagedis van de naastgelegen heide gebruik maakt is deze niet binnen het plangebied waargenomen. Door het niet aantreffen van deze soort kan redelijkerwijs worden gesteld dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de levendbarende hagedis. Ook de afwezigheid van de hazelworm, die hier op basis van verspreidingsgegevens al niet te verwachten was, kan nu met nog meer zekerheid worden aangenomen.

5. TOETSING AAN WET NATUURBESCHERMING

5.1 Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of vliegroutes van een vleermuissoort aanwezig. Negatieve effecten met betrekking tot deze functies zijn uitgesloten. Het plangebied is wel in gebruik als foerageergebied door gewone dwergvleermuis en laatvlieger. In de omgeving zijn voldoende bosranden aanwezig, waardoor het niet aannemelijk is dat het plangebied essentieel foerageergebied betreft voor een vleermuissoort. Daarnaast zal in de toekomstige situatie de bosrand vergelijkbaar zijn met de huidige bosrand. Daarmee is een negatief effect op foerageergebied ook redelijkerwijs uitgesloten. De toekomstige bosrand kan kwalitatief opgewaardeerd worden door minder verlichting of vleermuisvriendelijke verlichting te gebruiken. Hierdoor zou er ook voor lichtschuwere vleermuissoorten een geschikt foerageergebied ontstaan.

Bij de voorgenomen werkzaamheden wordt geen overtreding van de Wet natuurbescherming begaan met betrekking tot vleermuizen.

5.2 Bunzing en steenmarter

De aanwezigheid van de bunzing geeft aan dat het plangebied onderdeel is van het leefgebied van de bunzing. Gebruik van de konijnenburcht is enkele keren waargenomen. Het aantal keren dat deze burcht gebruikt is, is een indicatie dat het waarschijnlijk geen voortplantingsplaats is. Uitgangspunt is dat het hier een verblijfplaats van de bunzing betreft, die incidenteel gebruikt wordt. Bij de kap zal daarmee een incidentele verblijfplaats en een deel van het leefgebied van de bunzing verloren gaan. Hiermee zal men in overtreding zijn van artikel 3.10 lid 1 onderdeel b van de Wet natuurbescherming, namelijk het opzettelijk beschadigen of vernielen van een vaste voortplantingsplaats of rustplaats.

5.3 Eekhoorn en roofvogels

Er zijn geen potentiële nesten van de eekhoorn of horsten van roofvogels aangetroffen. Een overtreding van de Wet natuurbescherming met betrekking tot eekhoorns en roofvogels is uitgesloten.

5.4 Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker

In het ven direct ten westen van het te kappen bos is alpenwatersalamander aanwezig, deze ligt circa 55 meter van het te kappen bos. Het is aannemelijk dat het te kappen bos onderdeel uitmaakt van de landhabitat van deze soort. Deze kan hier in de humuslaag, onder dood hout of in holtes in de bodem schuilen. Bij het verwijderen van deze elementen wordt artikel 3.10 lid 1 onderdeel b van de Wet natuurbescherming, namelijk het opzettelijk beschadigen of vernielen van een vaste voortplantingsplaats of rustplaats, overtreden. Aangezien de alpenwatersalamander een voormalig tabel 2 soort betreft volstaat het werken volgens een ecologisch werkprotocol, indien hiermee overtreding van de Wet natuurbescherming kan worden voorkomen. Een ecologisch werkprotocol dient opgesteld te worden aan de hand van een goedgekeurde gedragscode.

5.5 Levendbarende hagedis

Er zijn binnen het plangebied geen waarnemingen gedaan van levendbarende hagedis (of hazelworm). Een overtreding van de Wet natuurbescherming, met betrekking tot levendbarende hagedis (of hazelworm) is redelijkerwijs uitgesloten.

6. CONCLUSIE

Een negatief effect op bunzing en alpenwatersalamander is niet uitgesloten, daarnaast is er een kans voor verbetering van het foerageergebied van vleermuizen:

- Het plangebied is onderdeel van het leefgebied en bevat een rustplaats van de bunzing. Bij uitvoer van de werkzaamheden is een negatief effect met betrekking tot deze soort te verwachten. Om de verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming te overtreden dient een ontheffing te worden aangevraagd. Binnen de provincie Noord-Brabant gebeurt dit via de Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN). Voor deze ontheffing hoort een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere staat beschreven welke mitigerende en compenserende maatregelen genomen zullen worden met betrekking tot de bunzing;
- Met betrekking tot de alpenwatersalamander dient te worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode. Hieromtrent dient een beknopt ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Hierdoor wordt tevens voldaan aan de zorgplicht ten aanzien van incidenteel binnen het plangebied aanwezige algemene soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën;
- Geadviseerd wordt om in de toekomstige situatie te werken met minder licht, of met vleermuisvriendelijk licht, om een opwaardering van de bosrand als foerageergebied voor vleermuizen te weeg te brengen.

Tabel IV. Overzicht aanwezigheid beschermde soorten en te nemen type maatregelen

Soortgroep	Aanwezig	Overtreding	Maatregelen
Vleermuizen	Ja	Nee	Foerageergebied en lichte vliegroutes langs de bosrand, bosrand wordt iets verlegd, maar geschiktheid blijft hetzelfde. Wel wordt geadviseerd minder verlichting aan te brengen en/of de verlichting vleermuisvriendelijk te maken
Bunzing en steenmarter	Ja	Ja	Verblijfplaats en leefgebied van bunzing aanwezig, voor deze soort is een ontheffing nodig
Eekhoorn en roofvogels	Nee	Nee	Geen nesten aanwezig en geen waarnemingen
Kamsalamander, alpenwatersalamander en poelkikker	Ja	Mogelijk	Werkprotocol voor alpenwatersalamander
Levendbarende hagedis (en hazelworm)	Nee	Nee	Geen individuen aangetroffen binnen het plangebied

7. BRONNEN

- Bouwens, S. 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot Soortbescherming. Provincie Noord-Brabant
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-west-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Buizerd, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Kamsalamander, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Levendbarende hagedis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Poelkikker, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Rosse vleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Watervleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

8. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

